कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता

॥अथ षष्ठ काण्डे षष्ठः प्रश्नः॥

हरिः ओम्॥ सुवर्गाय वा एतानि लोकाय हूयन्ते यद्दाक्षिणानि द्वाभ्यां गार्हपत्ये जुहोति द्विपाद्यजमानः प्रतिष्ठित्या आग्नीध्रे जुहोत्यन्तरिक्ष एवाऽऽ क्रमते सदोऽभ्यैति सुवर्गमेवैनँल्लोकङ्गमयति सौरीभ्यामृग्भ्याङ्गार्हपत्ये जुहोत्यमुमेवैनँल्लोकग्ं समारोहयति नयवत्यर्चाऽऽग्नीध्रे जुहोति सुवर्गस्य लोकस्याऽभिनीत्यै दिवङ्गच्छ सुवः पतेति हिरण्यग्ं [१] हुत्वोद्गृह्णाति सुवर्गमेवैनँल्लोकङ्गमयति रूपेण वो रूपमभ्यैमीत्याह रूपेण ह्यासाग्ं रूपमभ्यैति यद्धिरण्येन तुथो वो विश्ववेदा वि भजत्वित्याह तुथो ह स्म वै विश्ववेदा देवानां दक्षिणा वि भजति तेनैवैना वि भजत्येतत्ते अग्ने राध [२] ऐति सोमच्युतमित्याह सोमच्युतग्ग् ह्यस्य राध ऐति तन्मित्रस्य पथा नयेत्याह शान्त्या ऋतस्य पथा प्रेत चन्द्रदक्षिणा इत्याह सत्यं वा ऋतग्ं सत्येनैवैना ऋतेन वि भजति यज्ञस्य पथा सुविता नयन्तीरित्याह यज्ञस्य ह्येताः पथा यन्ति यद्दक्षिणा ब्राह्मणमद्य राध्यास- [३] मृषिमार्षेयमित्याहैष वै ब्राह्मण ऋषिरार्षेयो यः शुश्रुवान्तस्मादेवमाह वि सुवः पश्य व्यन्तरिक्षमित्याह सुवर्गमेवैनं लोकं गमयति यतस्व सदस्यैरित्याह मित्रत्वायाऽस्मद्दात्रा देवत्रा गच्छत मधुमतीः प्र दातारमा विशतेत्याह वयमिह प्रदातारः स्मोऽस्मानमुत्र मधुमतीरा विशतेति [४] वावैतदाह हिरण्यं ददाति ज्योतिर्वै हिरण्यञ्ज्योतिरेव पुरस्ताद्धत्ते सुवर्गस्य लोकस्याऽनुख्यात्या अग्नीधे ददात्यग्निमुखानेवर्तून्प्रीणाति ब्रह्मणे ददाति प्रसूत्यै

होत्रे ददात्यात्मा वा एष यज्ञस्य यद्धोताऽऽत्मानमेव यज्ञस्य दक्षिणाभिः समर्धयति॥ [५]

हिरण्यगुं राधो राध्याससमुत्र मधुमतीरा विशतेत्यष्टात्रिगुंशच्च॥**6.6.1**॥

समिष्टयजूगुंषि जुहोति यज्ञस्य समिष्ट्यै यद्वै यज्ञस्य क्रूरं यद्विलिष्टं यदत्येति यन्नाऽत्येति यदतिकरोति यन्नाऽपि करोति तदेव तैः प्रीणाति नव जुहोति नव वै पुरुषे प्राणाः पुरुषेण यज्ञः सं मितो यावानेव यज्ञस्तं प्रीणाति षड्गिमियाणि जुहोति षड्वा ऋतव ऋतूनेव प्रीणाति त्रीणि यजूगुंषि [६] त्रय इमे लोका इमानेव लोकान्प्रीणाति यज्ञ यज्ञङ्गच्छ यज्ञपतिङ्गच्छेत्याह यज्ञपतिमेवैनङ्गमयति स्वां योनिङ्गच्छेत्याह स्वामेवैनं योनिं गमयत्येष ते यज्ञो यज्ञपते सहसूक्तवाकः सुवीर इत्याह यजमाम एव वीर्यं दधाति वासिष्ठो ह सात्यहव्यो देवभागं पप्रच्छ यथ्सृञ्जयान्बहुयाजिनोऽयीयजो यज्ञे [७] यज्ञं प्रत्यतिष्ठिपा ३ यज्ञपता ३ विति स होवाच यज्ञपताविति सत्याद्वै सृञ्जयाः परा बभूवुरिति होवाच यज्ञे वाव यज्ञः प्रतिष्ठाप्य आसीद्यजमानस्याऽपराभावायेति देवा गातुविदो गातुं वित्त्वा गातुमितेत्याह यज्ञ एव यज्ञं प्रति ष्ठापयति यजमानस्याऽपराभावाय॥[८]

यजूगुंषि यज्ञ एकचत्वारिगुंशच्च॥**6.6.2**॥

अवभृथयजूगुंषि जुहोति यदेवाऽर्वाचीनमेकहायनादेनः करोति तदेव तैरव यजतेऽपोऽवभृथमवैत्यप्सु वै वरुणः साक्षादेव वरुणमव यजते वर्त्मना वा अन्वित्य यज्ञगुं रक्षागुंसि जिघागुंसन्ति साम्ना प्रस्तोताऽन्ववैति साम वै रक्षोहा

रक्षसामपहत्यै त्रिर्निधनमुपैति त्रय इमे लोका एभ्य एव लोकेभ्यो रक्षाग्- [९] स्यप हन्ति पुरुषःपुरुषो निधनमुपैति पुरुषःपुरुषो हि रक्षस्वी रक्षसामपहत्या उरुग् हि राजा वरुणश्चकारेत्याह प्रतिष्ठित्यै शतं ते राजन्भिषजः सहस्रमित्याह भेषजमेवाऽस्मै करोत्यभिष्ठितो वरुणस्य पाश इत्याह वरुणपाशमेवाऽभि तिष्ठति बर्हिरभि जुहोत्याहुतीनां प्रतिष्ठित्या अथो अग्निवत्येव जुहोत्यपबर्हिषः प्रयाजान् [१०] यजति प्रजा वै बर्हिः प्रजा एव वरुणपाशान्मुञ्चत्याज्यभागौ यजति यज्ञस्यैव चक्षुषी नाऽन्तरेति वरुणं यजति वरुणपाशादेवैनं मुञ्चत्यग्नीवरुणौ यजति साक्षादेवैनं वरुणपाशान्मुञ्चत्यपबर्हिषावनूयाजौ यजति प्रजा वै बर्हिः प्रजा एव वरुणपाशान्मुञ्चति चतुरः प्रयाजान् यजति द्वावनूयाजौ षट्सं पद्यन्ते षड्वा ऋतव [११] ऋतुष्वेव प्रति तिष्ठत्यवभृथ निचङ्कुणेत्याह यथोदितमेव वरुणमव यजते समुद्रे ते हृदयमप्स्वन्तरित्याह समुद्रे ह्यन्तर्वरुणः सं त्वा विशन्त्वोषधीरुताऽऽप इत्याहाऽद्भिरेवैनमोषधीभिः सम्यञ्चं दधाति देवीराप एष वो गर्भ इत्याह यथायजुरेवैतत्पशवो वै [१२] सोमो यद्भिन्दूनाम्भक्षयेत्पशुमान्थ्स्याद्वरुणस्त्वेनं गीयाद्यन्न भक्षयेदपशुः स्यान्नैनं वरुणो गृह्णीयादुपस्पृश्यमेव पशुमान्भवति नैनं वरुणो गृह्णाति प्रतियुतो वरुणस्य पाश इत्याह वरुणपाशादेव निर्मुच्यतेऽप्रतीक्षमा यन्ति वरुणस्याऽन्तर्हित्या एधोऽस्येधिषीमहीत्याह समिधैवाऽग्निं नमस्यन्त उपायन्ति तेजोऽसि तेजो मयि धेहीत्याह तेज एवाऽऽत्मन्धत्ते॥[१३]

रक्षाग्ंसि प्रयाजानृतवो वै नमस्यन्तो द्वादश च||6.6.3||

स्फ्येन वेदिमुद्धन्ति रथाक्षेण वि मिमीते यूपं मिनोति त्रिवृतमेव वज्रग् सम्भृत्य

भ्रातृव्याय प्र हरति स्तृत्यै यदन्तर्वेदि मिनुयाद्देवलोकमभि जयेद्यद्बहिर्वेदि मनुष्यलोकं वेद्यन्तस्य संधौ मिनोत्युभयोर्लोकयोरभिजित्या उपरसं मितां मिनुयात्पितृलोककामस्य रशनसं मितां मनुष्यलोककामस्य चषालसं मितामिन्द्रियकामस्य सर्वान्थ्समान्प्रतिष्ठाकामस्य ये त्रयो मध्यमास्तान्थ्समान्पशुकामस्यैतान् वा [१४] अनु पशव उप तिष्ठन्ते पशुमानेव भवति व्यतिषजेदितरान्प्रजयैवैनं पशुभिर्व्यतिषजति यङ्कामयेत प्रमायुकः स्यादिति गर्तमितं तस्य मिनुयादुत्तरार्ध्यं वर्षिष्ठमथ ह्रसीयाग्ंसमेषा वै गर्तमिद्यस्यैवं मिनोति ताजक्प्र मीयते दक्षिणार्ध्यं वर्षिष्ठं मिनुयाथ्सुवर्गकामस्याऽथ ह्रसीयाग्ंसमाक्रमणमेव तथ्सेतुं यजमानः कुरुते सुवर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै [१५] यदेकस्मिन् यूपे द्वे रशने परिव्ययति तस्मादेको द्वे जाये विन्दते यन्नैकाग्ं रशनां द्वयोर्यूपयोः परिव्ययति तस्मान्नैका द्वौ पती विन्दते यङ्कामयेत स्त्र्यस्य जायेतेत्युपान्ते तस्य व्यतिषजेथ्स्त्र्येवाऽस्य जायते यङ्कामयेत पुमानस्य जायेतेत्यान्तं तस्य प्र वेष्टयेत्पुमानेवाऽस्य [१६] जायतेऽसुरा वै देवान्दक्षिणत उपाऽनयन्तान्देवा उपशयेनैवाऽपाऽनुदन्त तदुपशयस्योपशयत्वं यद्दक्षिणत उपशय उपशये भ्रातृव्यापनुत्त्यै सर्वे वा अन्ये यूपाः पशुमन्तोऽथोपशय एवाऽपशुस्तस्य यजमानः पशुर्यन्न निर्दिशेदार्तिमार्च्छेद्यजमानोऽसौ ते पशुरिति निर्दिशेद्यं द्विष्याद्यमेव [१७] द्वेष्टि तमस्मै पशुं निर्दिशति यदि न द्विष्यादाखुस्ते पशुरिति ब्रूयान्न ग्राम्यान्पशून् हिनस्ति नाऽऽरण्यान्प्रजापतिः प्रजा असृजत सोऽन्नाद्येन व्यार्ध्यत स एतामेकादशिनीमपश्यत्तया वै सोऽन्नाद्यमवारुन्ध यद्दश यूपा भवन्ति दशाक्षरा विराडन्नं विराड्विराजैवान्नाऽद्यमव रुन्धे [१८] य एकादशः स्तन एवाऽस्यै स दुह

एवैनां तेन वज्रो वा एषा सं मीयते यदेकादशिनी सेश्वरा पुरस्तात्प्रत्यञ्चं यज्ञगं् सं मर्दितोर्यत्पाल्नीवतं मिनोति यज्ञस्य प्रत्युत्तब्ध्यै सयत्वाय॥[१९]

वै समष्ट्यै पुमानेवाऽस्य यमेव रुन्धे त्रिग्ंशच्च॥6.6.4॥

प्रजापतिः प्रजा असृजत स रिरिचानोऽमन्यत स एतामेकादशिनीमपश्यत्तया वै स आयुरिन्द्रियं वीर्यमात्मन्नधत्त प्रजा इव खलु वा एष सृजते यो यजते स एतर्हि रिरिचान इव यदेषैकादशिनी भवत्यायुरेव तयेन्द्रियं वीर्यं यजमान आत्मन्धत्ते प्रैवाऽऽग्नेयेन वापयति मिथुनग्ं सारस्वत्या करोति रेतः [२०] सौम्येन दधाति प्र जनयति पौष्णेन बार्हस्पत्यो भवति ब्रह्म वै देवानां बृहस्पतिर्ब्रह्मणैवाऽस्मै प्रजाः प्र जनयति वैश्वदेवो भवति वैश्वदेव्यो वै प्रजाः प्रजा एवाऽस्मै प्र जनयतीन्द्रियमेवैन्द्रेणाऽव रुन्धे विशं मारुतेनौजो बलमैन्द्राग्नेन प्रसवाय सावित्रो निर्वरुणत्वाय वारुणो मध्यत ऐन्द्रमा लभते मध्यत एवेन्द्रियं यजमाने दधाति [२१] पुरस्तादैन्द्रस्य वैश्वदेवमा लभते वैश्वदेवं वा अन्नमन्नमेव पुरस्ताद्धत्ते तस्मात्पुरस्तादन्नमद्यत ऐन्द्रमालभ्य मारुतमा लभते विड्वै मरुतो विशमेवाऽस्मा अनु बध्नाति यदि कामयेत योऽवगतः सोऽप रुध्यतां योऽपरुद्धः सोऽव गच्छत्वित्यैन्द्रस्य लोके वारुणमा लभेत वारुणस्य लोक ऐन्द्रं [२२] य एवाऽवगतस्सोऽप रुध्यते योऽपरुद्धस्सोऽव गच्छति यदि कामयेत प्रजा मुह्येयुरिति पशून्व्यतिषजेत्प्रजा एव मोहयति यदभिवाहतोऽपां वारुणमालभेत प्रजा वरुणो गृह्णीयाद्दक्षिणत उदञ्चमा लभतेऽपवाहतोऽपां प्रजानामवरुणग्राहाय॥[२३]

रेतो यजमाने दधाति लोक एन्द्रग्ं सप्तत्रिग्ंशच्च॥6.6.5॥

इन्द्रः पत्नियाँ मनुमयाजयत्तां पर्यग्निकृतामुदसृजत्तया मनुराध्नोद्यत्पर्यग्निकृतं पात्नीवतमुथ्सृजति यामेव मनुर्ऋद्धिमाध्नोत्तामेव यजमान ऋध्नोति यज्ञस्य वा अप्रतिष्ठिताद्यज्ञः परा भवति यज्ञं पराभवन्तं यजमानोऽनु परा भवति यदाज्येन पात्नीवतगं्ँ सग्ग्स्थापयति यज्ञस्य प्रतिष्ठित्यै यज्ञं प्रतितिष्ठन्तं यजमानोऽनु प्रति तिष्ठतीष्टं वपया [२४] भवत्यनिष्टं वशयाऽथ पात्नीवतेन प्र चरति तीर्थ एव प्र चरत्यथो एतर्ह्येवाऽस्य यामस्त्वाष्ट्रो भवति त्वष्टा वै रेतसः सिक्तस्य रूपाणि वि करोति तमेव वृषाणं पत्नीष्वपि सृजति सोऽस्मै रूपाणि वि करोति॥[२५]

वपया षट्त्रिगं्शच्च||**6.6.6**||

घ्नन्ति वा एतथ्सोमं यदभिषुण्वन्ति यथ्सौम्यो भवति यथा मृतायाऽनुस्तरणीङ्घ्नन्ति तादृगेव तद्यदुत्तरार्धे वा मध्ये वा जुहुयाद्देवताभ्यः समदं दध्याद्दक्षिणार्धे जुहोत्येषा वै पितॄणां दिक्स्वायामेव दिशि पितॄन्निरवदयत उद्नातृभ्यो हरन्ति सामदेवत्यो वै सौम्यो यदेव साम्नश्छम्बट्कुर्वन्ति तस्यैव स शान्तिरवे- [२६] क्षन्ते पवित्रं वै सौम्य आत्मानमेव पवयन्ते य आत्मानं न परिपश्येदितासुः स्यादभिददिङ्कृत्वाऽवेक्षेत तस्मिन् ह्यात्मानं परिपश्यत्यथो आत्मानमेव पवयते यो गतमनाः स्याथ्सोऽवेक्षेत यन्मे मनः परागतं यद्वा मे अपरागतम्। राज्ञा सोमेन तद्वयमस्मासु धारयामसीति मन एवाऽत्मन्दाधार [२७] न गतमना भवत्यप वै तृतीयसवने यज्ञः क्रामतीजानादनीजानमभ्याग्नावैष्णव्यर्चा घृतस्य यजत्यग्निः सर्वा देवता विष्णुर्यज्ञो देवताश्चैव यज्ञं च दाधारोपागं्शु यजति मिथुनत्वाय ब्रह्मवादिनो वदन्ति मित्रो

यज्ञस्य स्विष्टं युवते वरुणो दुरिष्टं क्व तर्हि यज्ञः क्व यजमानो भवतीति यन्मैत्रावरुणीं वशामालभते मित्रेणैव [२८] यज्ञस्य स्विष्टग्ं शमयति वरुणेन दुरिष्टन्नाऽऽर्तिमार्छति यजमानो यथा वै लाङ्गलेनोर्वरां प्रभिन्दन्त्येवमृक्सामे यज्ञं प्र भिन्तो यन्मैत्रावरुणीं वशामालभते यज्ञायैव प्रभिन्नाय मत्यमन्ववास्यति शान्त्यै यातयामानि वा एतस्य छन्दाग्ंसि य ईजानश्छन्दसामेष रसो यद्वशा यन्मैत्रावरुणीं वशामालभते छन्दाग्स्येव पुनरा प्रीणात्ययातयामत्वायाथो छन्दस्स्वेव रसन्दधाति॥ [२९]

अव दाधार मित्रेणैव प्रीणाति षट्च॥6.6.7॥

देवा वा इन्द्रियं वीर्यं १ व्यभजन्त ततो यदत्यशिष्यत तदतिग्राह्या अभवन्तदतिग्राह्याणामतिग्राह्यत्वं यदतिग्राह्या गृह्यन्त इन्द्रियमेव तद्वीर्यं यजमान आत्मन्धत्ते तेज आग्नेयेनेन्द्रियमैन्द्रेण ब्रह्मवर्चसग्ं सौर्येणोपस्तम्भनं वा एतद्यज्ञस्य यदतिग्राह्याश्चक्रे पृष्ठानि यत्पृष्ठ्ये न गृह्णीयात्प्राञ्चं यज्ञं पृष्ठानि सग्ं शृणीयुर्यदुक्थ्ये [३०] गृह्णीयात्प्रत्यञ्चं यज्ञमतिग्राह्याः सग्ं शृणीयुर्विश्वजिति सर्वपृष्ठे ग्रहीतव्या यज्ञस्य सवीर्यत्वाय प्रजापतिर्देवेभ्यो यज्ञान्व्यादिशत्स प्रियास्तनूरप न्यधत्त तदतिग्राह्या अभवन्वितनुस्तस्य यज्ञ इत्याहुर्यस्यातिग्राह्या न गृह्यन्त इत्यप्यग्निष्टोमे ग्रहीतव्या यज्ञस्य सतनुत्वाय देवता वै सर्वाः सदृशीरासन्ता न व्यावृतमगच्छन्ते देवा [३१] एत एतान्ग्रहानपश्यन्तानगृताऽऽग्नेयमग्निरैन्द्रमिन्द्रः सौर्यग्ं सूर्यस्ततो वै तेऽन्याभिर्देवताभिर्व्यावृतमगच्छन् यस्यैवं विदुष एते ग्रहा गृह्यन्ते व्यावृतमेव पाप्मना भ्रातृव्येण गच्छतीमे लोका ज्योतिष्मन्तः समावद्वीर्याः कार्या

इत्याहुराग्नेयेनाऽस्मिँल्लोके ज्योतिर्धत्त ऐन्द्रेणाऽन्तरिक्ष इन्द्रवायू हि सयुजौ सौर्येणाऽमुष्मिँल्लोके [३२] ज्योतिर्धत्ते ज्योतिष्मन्तोऽस्मा इमे लोका भवन्ति समावद्वीर्यानेनान्कुरुत एतान् वै ग्रहान्बम्बाविश्चवयसाववित्तां ताभ्यामिमे लोकाः पराञ्चश्चाऽर्वाञ्चश्च प्राऽभुर्यस्यैवं विदुष एते ग्रहा गृह्यन्ते प्राऽस्मा इमे लोकाः पराञ्चश्चाऽर्वाञ्चश्च भान्ति॥[३३]

उक्थ्यं देवा अमुष्मिँल्लोक एकान्न चत्वारिग्ंशच्च॥6.6.8॥

देवा वै यद्यज्ञेऽकुर्वत तदसुरा अकुर्वत ते देवा अदाभ्ये छन्दाग्ंसि सवनानि समस्थापयन्ततो देवा अभवन्पराऽसुरा यस्यैवं विदुषोऽदाभ्यो गृह्यते भवत्यात्मना पराऽस्य भ्रातृव्यो भवति यद्वै देवा असुरानदाभ्येनाऽदभ्नुवन्तददाभ्यस्याऽदाभ्यत्वं य एवं वेद दभ्नोत्येव भ्रातृव्यं नैनम्भ्रातृव्यो दभ्नोत्ये– [३४] षा वै प्रजापतेरतिमोक्षिणी नाम तनूर्यददाभ्य उपनद्धस्य गृह्णात्यतिमुक्त्या अतिपाप्मानं भ्रातृव्यं मुच्यते य एवं वेद घ्नन्ति वा एतथ्सोमं यदभिषुण्वन्ति सोमे हन्यमाने यज्ञो हन्यते यज्ञे यजमानो ब्रह्मवादिनो वदन्ति किं तद्यज्ञे यजमानः कुरुते येन जीवन्थ्सुवर्गं लोकमेतीति जीवग्रहो वा एष यददाभ्योऽनभिषुतस्य गृह्णाति जीवन्तमेवैनग्ं सुवर्गं लोकं गमयति वि वा एतद्यज्ञं छिन्दन्ति यददाभ्ये सग्ग्स्थापयन्त्यग्ंशूनपि सृजति यज्ञस्य संतत्यै॥ [३५]

दन्भोत्यनभिषुतस्य गृह्णात्येकान्न विग्ंशतिश्च॥6.6.9॥

देवा वै प्रबाहुग्ग्रहानगृत स एतं प्रजापतिरग्ंशुमपश्यत्तमगीत तेन वै स

आर्ध्नोद्यस्यैवं विदुषोऽग्ंशुर्गृह्यत ऋध्नोत्येव सकृदभिषुतस्य गृह्णाति सकृद्धि स तेनाऽऽर्ध्नोमनसा गृह्णाति मन इव हि प्रजापतिः प्रजापतेराप्त्या औदुम्बरेण गृह्णात्यूर्ग्वा उदुम्बर ऊर्जमेवाऽव रुन्धे चतुः स्रक्ति भवति दिक्ष्वे [३६] व प्रति तिष्ठति यो वा अग्ंशोरायतनं वेदाऽऽयतनवान्भवति वामदेव्यमिति साम तद्वा अस्याऽऽयतनं मनसा गायमानो गृह्णात्यायतनवानेव भवति यदध्वर्युरग्ंशुं गृन्नाऽर्धयेदुभाभ्यान्नर्ध्येताऽध्वर्यवे च यजमानाय च यदर्धयेदुभाभ्यामृध्येताऽनवानङ्गृह्णाति सैवाऽस्यर्धिर्हिरण्यमभि व्यनित्यमृतं वै हिरण्यमायुः प्राण आयुषैवाऽमृतमभि धिनोति शतमानम्भवति शतायुः पुरुषः शतेन्द्रिय आयुष्येवेन्द्रिये प्रति तिष्ठति॥[३७]

दिक्ष्वनिति विग्ंशतिश्च॥**6.6.10**॥

प्रजापतिर्देवेभ्यो यज्ञान्व्यादिशथ्स रिरिचानोऽमन्यत स यज्ञानाग्ं षोडशधेन्द्रियं वीर्यमात्मानमभि समक्खिदत्तत्षोडश्यभवन्न वै षोडशी नाम यज्ञोऽस्ति यद्वाव षोडशाग्ग् स्तोत्रग्ं षोडशाग्ं शस्त्रं तेन षोडशी तत्षोडशिनः षोडशित्वं यत्षोडशी गृह्यत इन्द्रियमेव तद्वीर्यं यजमान आत्मन्धत्ते देवेभ्यो वै सुवर्गो लोको [३८] न प्राऽभवत्त एतग्ं षोडशिनमपश्यन्तमगृह्णत ततो वै तेभ्यः सुवर्गो लोकः प्राऽभवद्यत्षोडशी गृह्यते सुवर्गस्य लोकस्याऽभिजित्या इन्द्रो वै देवानामानुजावर आसीथ्स प्रजापतिमुपाऽधावत्तस्मा एतग्ं षोडशिनं प्राऽयच्छत्तमगृह्णीत ततो वै सोऽग्रं देवतानां पर्यैद्यस्यैवं विदुषः षोडशी गृह्यते– [३९] ऽग्रमेव समानानां पर्येति प्रातःसवने गृह्णाति वज्रो वै षोडशी वज्रः प्रातःसवनग्ग् स्वादेवैनं योनेर्निर् गृह्णाति

सवनेसवनेऽभि गृह्णाति सवनाथ्सवनादेवैनं प्र जनयति तृतीयसवने पशुकामस्य गृह्णीयाद्वज्रो वै षोडशी पशवस्तृतीयसवनं वज्रेणैवाऽस्मै तृतीयसवनात्पशूनव रुन्धे नोक्थ्ये गृह्णीयात्प्रजा वै पशव उक्थानि यदुक्थ्ये [४०] गृह्णीयात्प्रजां पशूनस्य निर्दहेदतिरात्रे पशुकामस्य गृह्णीयाद्वज्रो वै षोडशी वज्रेणैवाऽस्मै पशूनवरुध्य रात्रियोपरिष्टाच्छमयत्यप्यग्निष्टोमे राजन्यस्य गृह्णीयाद्व्यावृत्कामो हि राजन्यो यजते साह्न एवाऽस्मै वज्रं गृह्णाति स एनं वज्रो भूत्या इन्धे निर्वा दहत्येकविग्ंशग्ग् स्तोत्रम्भवति प्रतिष्ठित्यै हरिवच्छस्यत इन्द्रस्य प्रियं धामो- [४१] पाऽऽप्नोति कनीयाग्ंसि वै देवेषु छन्दाग्स्यासञ्ज्यायाग्स्यसुरेषु ते देवाः कनीयसा छन्दसा ज्यायश्छन्दोऽभि व्यशग्ंसन्ततो वै तेऽसुराणां लोकमवृञ्जत यत्कनीयसा छन्दसा ज्यायश्छन्दोऽभि विशग्ंसति भ्रातृव्यस्यैव तल्लोकं वृङ्क्ते षडक्षराण्यति रेचयन्ति षड्वा ऋतव ऋतूनेव प्रीणाति चत्वारि पूर्वाण्यव कल्पयन्ति [४२] चतुष्पद एव पशूनव रुन्धे द्वे उत्तरे द्विपद एवाव रुन्धे ऽनुष्टुभमभि सं पादयन्ति वाग्वा अनुष्टुप्तस्मात्प्राणानां वागुत्तमा समयाविषिते सूर्ये षोडशिनः स्तोत्रमुपाकरोत्येतस्मिन्वै लोक इन्द्रो वृत्रमहन्थ्साक्षादेव वज्रम्भ्रातृव्याय प्र हरत्यरुणपिशङ्गोऽश्वो दक्षिणैतद्वै वज्रस्य रूपग्ं समृद्ध्यै॥[४३]

लोको विदुषष्षोडशी गृह्यते यदुक्थ्ये धाम कल्पयन्ति सप्तचत्वारिग्ंशच्च॥6.6.11॥

सुवर्गाय यद्दाक्षिणानि समिष्टयजूग्ंष्यवभृथयजूग्ंषि स्फ्येन प्रजापतिरेकादशिनीमिन्द्रः पत्नीया घ्नन्ति देवा वा इन्द्रियं वीर्यन्देवा वा अदाभ्ये देवा वै प्रबाहुक्प्रजापतिर्देवेभ्यस्स रिरिचानष्षोडशधैकादश॥11॥

सुवर्गाय यजति प्रजास्सोम्येन गृह्णीयात्प्रत्यञ्चङ्गृह्णीयात्प्रजां पशून्त्रिचत्वारिग्ंशत्॥४३॥

सुवर्गाय वज्रस्य रूपग्ं समृध्यै॥

॥हरिः ओम्॥

॥श्री कृष्णार्पणमस्तु॥

॥इति षष्ठ काण्डे षष्ठः प्रश्नः॥

॥षष्ठ काण्डः समाप्तः॥